

Lielinieks Švukte

Komēdija 1 cēlienā

Personas:

Tipiņš.

Sukurs.

Līlija, tā sieva.

Vazdiķakundze, kara laika bagātniece.

Švukte.

Sulainis.

Notiek 1918. gada vasarā, kādā Rīgas jūrmalas pansijā.

Pansijas aprīkojums ēdamistaba. Vidū istabai garš galds;
pie sienām pāris mazāki galdiņi.

I s k a t s

Sulainis. Tipiņš.

Sulainis rīkojas gar galdiem.

Tipiņš: Ah, labrīt, Pēterson!... Sakiet, Birkenfelda jaunkundze šodien nebūs mājās?

Sulainis: Nē, jaunkundze aizbrauca uz Rīgu proviantu iepirkties...

Tipiņš nepacietīgi pārtrauc: Nu jā, nu jā, — bet viņa tak veselu nedēļu nepirks Rīgā proviantu!...

Sulainis: Ak nē, — nedēļu gan nē, bet ātrāk par rītvakaru viņa mājās nebūs... Pansiņa liela — daudz ēdāju — paši, kungs, redziet, tad jau diezgan galvas laužšanas, kamēr visiem piegādā vēderus pilnus... Bet vai tad Tipiņa kungs neesat apmierināti, — man liekas, ka „ko-ste“ pa saimnieces prombūšanas laiku nav kļuvusi sliktāka... ja ne otrādi...

Tipiņš nepacietīgi noklausās viņa garajā runā: Nu jā, bet man iznāk neērti: es gribu aizbraukt, un tādēļ man jāizrēķinās un uzreiz — Birkenfelda jaunkundzes nav mājā!...

Sulainis: Jūs, kungs, gribiet aizbraukt?... Tā uzreiz?... Bet kāpēc tad?...

Tipiņš lepni: Nu, es tak neiešu jums savas aizbraukšanas iemeslus stāstīt!... Tie ir — politiski iemesli!...

Sulainis izbrīnējies: P—h!...

Tipiņš: Bet tagad — dodiet man kafiju!... (Apsēžas pie galda.)

Sulainis: Tūlīt, kungs!... (Iziet, vēlreiz brīnīdamies noteikdams.) P—h!... (Iziet.)

Tipiņš. Sukurs.

Sukurs: Ah, labrīt, mīlo kaimiņ!... Labrīt!... Es jau biju jūrā... izpeldējos... Lieliski, es jums saku!... Agrākos gados ne uz pusi nebija tik laba peldēšanās: tad te mudžēt mudžēja ļaužu... to jūru pieplunčoja šādi tādi, kamēr tagad nav sacīt — izlasīta sabiedrība!... Es vēl domāju vismaz savu mēnesi nodzīvot!... (Sēž pie tā paša galda.)

Tipiņš: Bet es jau rīt braukšu projām!...

Sukurs: Nevar būt!... Kādēļ tad?...

Tipiņš: Vismaz no šīs pansijas es vāksos prom!...

Sukurs: Nu, nu!... Viņa tak jums tā patika!...

Tipiņš. Līdz šai dienai! (Apšlāpētā balsī.) Kamēr es nezināju, ka pansijas viesu starpā ir šaubīgi elementi!...

Sukurs: Šaubīgi elementi? Tā tad — pat vairāki?

Tipiņš: Nē, pagaidām gan viens pats, bet toties jo bīstams!... Īsts razbainieks, es jums saku — lielinieks!...

Sukurs: Nevar būt!

Tipiņš: Kad es jums saku!... Pēc dažām dienām jūs redzēsiet — mēs piedzīvosim, ka viņš kādu vai nu aplaupīs vai nomušīs!...

Sukurs: Bet kurš... kurš tad tas varētu būt?

Tipiņš: Pagaidām tas vēl mans noslēpums... es vēl novēroju... taisu pēdējos slēdzienus... un tādēļ man negribētos, ka manu plānu izplāpātu...

Sukurs: Man jūs variet sacīt!... Es būšu mēms kā zivs!... Es nevienam — ne čiku, ne grabu!...

Tipiņš paklusām: Tas no divpadsmitā numura, kurš sakās no Maskavas pārbraucis.... Ticiet man: viņš speciāli atbraucis šurp noziedzīgos nolūkos... Viņš grib mūs visus, apkaut un tad — pro—jām!... Ķer čigānu krūmos!...

Sukurs: Tas no divpadsmitā numura, jūs sakāt?...
Tas, kurš vienmēr cieš klusu un tā skatās caur pieri, visus novērodams?....

Tipiņš: Jā, jā, tas pats!...

Sukurs: Es jau domāju, ka ar viņu kaut kas nav kārtībā!... Ko viņš vienmēr skatās kabatas grāmatā un kaut ko piezīmē!...

Tipiņš: Kā tad!... Kā tad!...

III. skats

Tipiņš. Sukurs. Līlija. Sulainis. Švukte.

Līlija ienāk: Labrīt, Tipiņa kungs!... (Uz Suku-ru.) Mucīt, iesim pastaigāties!...

Sulainis ienes kafiju, noliek Tipiņam priekšā un aiziet.

Sukurs: Pūcīt, pagaidi drusku! Pagaidi! Kad tu zinātu: pavīsam traka lieta! Nepatikama lieta! Mums būs jāpošas no šejienes projām!

Līlija: Bet kādēļ tad!... (Niķīgi.) Es vēl negribu projām, Muci!

ir diezgan! Man nav nekādas gribas te klausīties jūsu

Sukurs: Jā, kad tu visu dzirdēsi, tad tu gan gri-
bēsi!... Mēs taisījām... tas ir patiesībā ne mēs, bet Tipi-
ņa kungs ir taisījis svarīgu atradumu, ka divpadsmitajā
numurā apmeties lielinieks no Maskavas un ka viņam prā-
tā nomušīt visus pansijas iemītniekus. Ņems pēc kārtas
no pirmā numura un „čik-čik“!... (rāda, kā ar nazi griez-
tu) — pagalam...

Līlija: No divpadsmitā numura? Švukste!...

Tipiņš: Viņš saka „Švukste“, bet varbūt ir Steņka Raziņš!... Ko tu tādiem vari ticēt!...

Līlija: Bet viņš tak ir tik pieklājīgs, tāds... kau-
nīgs!...

Tipiņš: Ak, — razbainieki arvien izliekas tādi!...

Līlija: Nē, gluži otrādi!... Viņš arvien ir bijis tik laipns un vienreiz pat palīdzēja man apģērbties, kad es iznācu no ūdens!...

Sukurs: Nu, tad jau viņš ir briesmīgi laipns... briesmīgi laipns...

Tipiņš: Nu, tas bija agrāk... kad vēl bij isas nak-tis... tad viņš nedrīkstēja... Bet tagad — rudenim tuvo-joties! (Ar sparū noliek izdzerto tasi uz galdu.) Nē, es rīt braucu projām!...

Līlija nopurinas: Brr!... Tas ir tik inte... tas ir — es gribēju sacīt: tik baigi!... Pašiem savs lielnieks!... Tas man jāpastāsta Bundulinska kundzei!... Es būšu pie jūras, Mucīt!... (Iet, durvīs saskrejas ar švuksti; ieklie-dzas.): Ak!...

Švukste paceļ cepuri, atvainodamies: Pardong, cienītā kundze. (Ienāk un apsēžas pie otra mazā galda.)

Sukurs: Viņš!...

Tipiņš: Viņš!... Sēž un atkal kaut ko raksta... Droši vien zīmē panzijas plānu...

Sukurs: Un mūsu numurs ir desmitais!... Tikai viena istaba starpā!... Blakus viņam dzīvo tā resnā tūk-stošniece Vazdiķiene... Jāapprasas, vai tā nav ko šaubī-gu novērojusi... Bet nu es gan iešu... Ziniet, nav omulī-gi atrasties vienā telpā ar tādu subjektu!... (Pieceļas un iet.)

Tipiņš: Es ar' iešu!... Ko tad es te viens pats... (Abi divi iet, iesāņus pabailīgi uz švukti noskatīdamies.)

Švukste viņiem pakaļ noskatīdimies: Jāatzīmē šais dienās daži upuri!... Vispirms šie divi malači!... Lie-kas būt solidi, turīgi vīri!... Tur varēs iedzīvoties!... Un to resno spekulanta madāmu, to jau nu es „nocelšu“ kat-rā ziņā!... Ah, pašlaik nāk šurp!...

IV skats

Vazdiķa kundze. Švukte

Vazdiķa kundze ienāk elsdama, pūsdama, ap-sēžas pie galda.

Švukte pieceļas, sveicina viņu: Labrīt, cienītā kundze!... Vai drīkstu vaicāt, kā labi gulējāt?...

Vazdika kundze: Ko nu, jāsaka: miegs man labs!... Kā liekos gultā, tā guļu kā nosista!... Vispārīgi es arvien esmu labi gulējusi, bet tā jūras lupte, tā vēl virķē savu tiesu!... (Pūš): Ak, Švunkas kungs...

Švukte: Švukte, cienītā kundze!...

Vazdika kundze: Jā, Špuktes kungs, — ir gan grūti tādām resnam cilvēkam!... Pirmkārt, tu nokūsti kā suns, un otrkārt, svīsti kā zirgs!... Ja nebūtu tas kara laiks, es brauktu uz Vāczemi tos ūdeņus dzert... Tur esot vienā vietā tādi: tikko tu vienu glāzi iedzer, tad tūlīt jūti, ka taukī pil pa visām malām laukā. Jā, es saku: nebūtu tas karš, tad es tūlīt projām uz Vāczemi!... Mani līdzekļi man to atļauj!...

Švukte: Bet sakāt, cienītā kundze, vai jums nav ienācis kādreiz prātā, ka ar jums varētu notikt kāds nelaimes gadījums? Tādiem resniem cilvēkiem, ziniet... Dzīvo, dzīvo tāds resns cilvēks, bet uzreiz — knikt — trieka — un pagalam! Ko?...

Vazdika kundze: Nē, vai ziniet, tāda muļķība man nekad vēl nav ienākusi prātā!... Kāpēc lai es mirstu?... Man viss kārtībā: aknas, nieres, plaukšņas... Viss ir izmeklēts!... Visi šķidrums ir izmeklēti, visi neprišumi var sacīt... Man veselība ir pirmā lieta.. Un kad nu Dievs man palīdzēja pie mantas tikt, tad es tūlīt apbraukāju visus Rīgas dakterus... Katram pa kvartam uz galda un saku: meklē, vai man nav kāda vaina!... Nekā neatrada... Ir sirds vis vesela... Bet ka es esmu resna, tā ir debesu dāvana!... No tam es nemiršu... Vienīgais, ka sava neērtība un smukumam kaitē!...

Švukte: Ak, protams... es jau nekā nesaku... kādēļ lai vesels cilvēks tā uzreiz... lai Dievs nedod!... Bet ir tādas lietas, redziet, kas no cilvēka paša neatkarīgas!... Piemēram, mēs te ar jums sēžam vai, teiksim, jūs ejiet viena pa parku, uzreiz no kādas priedes: pif-paf!... brikš!...

V a z d i ķ a k u n d z e iztrūkstas: Ai, ai!... Klausāties!... Fui, kā jūs mani sabiedējāt!... Ak tu žēlīgā jumprava! Brīkš!... Kas tad te brīkšķinās!... Kur te tāds razbainieks celsies... Visi godīgi cilvēki, neviena blēža ģimija neredz!... Kas mani šaus, kas mani ļaus, — taču ne jūs!...

Š v u k t e: Ak, ziniet, — neko nevar zināt!... Tagad tādi laiki, — nevienam cilvēkam nevar uzticēties!... Bet — lūdzu piedošanu, sakāt, vai jums mantinieki ir? Kam pēc jūsu nāves paliks jūsu manta?

V a z d i ķ a k u n d z e: Viss ir, kā nākas!... Manta ir un mantinieki ir... (Uzreiz ar nepatikšanu.) Bet, mīļais kungs, kas tur jums par darīšanu, ko?

Š v u k t e: Vēl vienu jautājumu? Vai es nevarētu dabūt zināt, kur jūsu cienītie mantinieki dzīvo un kā viņus sauc?

V a z d i ķ a k u n d z e: Nu ir riktīgi!... Kas tad jūs man esat, par gaužu lūgšanu, — ka man jums visas pamīlijas darīšanas jāizstāsta?

Š v u k t e: Lūdzu piedošanu...

V a z d i ķ a k u n d z e: Piedodu, piedodu, bet patikt man nepatīk tādi cilvēki, kas kā miegs mācas virsū... Man tas nav vajadzīgs, — mani līdzekļi man to atļauj!... Lai Dievs pasarg!... trieka un „pif-paf“ un — brīkš!...

Š v u k t e: Kad jūs paši savu labumu nesaprotiet, tad man, protams, jāatkāpjas līdz tam laikam, kamēr jums būs uzaususi apziņas gaisma... (Pieceļas, palokas un aiziet.)

V a z d i ķ a k u n d z e: Ardievu, ardievu!... Sveiki!... Sulain... ķelner... e—ū!...

V s k a t s

Vazdiķa kundze. Sulainis. Līlija

V a z d i ķ a k u n d z e: Sulain!...

S u l a i n i s: Ko kundze vēlas?...

V a z d i ķ a k u n d z e: Kapiju un pūsmārciņas sviesta ar saldiskābu maizi!...

S u l a i n i s: Tūlit!... (Izskrien.)

V a z d i ķ a k u n d z e vēl arvien nevar apmierināties: Pif-paf!... Briķš!... (Nospļaujas.) Kad tevi ne-labais!...

L ī l i j a iesteidzas: Labrīt, Vazdiķa kundze... ko tad jūs tā?... kas tad jums tā?...

V a z d i ķ a k u n d z e: Vai, mīļā!... kad jūs zinātu... Bija mani apstājis tas pinkainais... tas Špukteris...

L ī l i j a: Švukte?... Nu — un?...

V a z d i ķ a k u n d z e: Jā, jā... tas pats... tas Špukte... Un ķešas virsū, un stāsta nez' ko par šaušanu un par razbainiekiem... un par miršanu... Tīri tā kad gribētu pie rīkles ķerties...

L ī l i j a: Ko jūs sakāt: pie rīkles ķērās?...

V a z d i ķ a k u n d z e: Vēl jau neķērās, bet ko tu no tāda vari zināt... Prasa, kas esot mani mantinieki un kur tie dzīvo, un kā saucot un kur es glabājos savu testamenti...

L ī l i j a: Vai jūs ar' ziniet, Vazdiķa kundze — tas tak ir viens bīstams cilvēks, tas Špukte... Lielinieks no Maskavas!... Es nupat dzirdēju, ka viņš esot noņēmis apkaut visu Birkenfelda jaunkundzes pansiju...

V a z d i ķ a k u n d z e: Vai tas varētu būt? Tīri ne par šo, ne par to, — nevainīgus cilvēkus!...

L ī l i j a: Kas tas tiem brāļiem!... Tie knallē cilvēkus kā mušas!...

V a z d i ķ a k u n d z e ilgi cieš klusu, skatās uz Līliju un tad sāk vaimanāt: Vai manu dienīņu!... Vai manu dienīņu!... Es jau to jutu, es jau paredzēju, ka labi nebus!... Visu nakti es pa miegam ar velasipēdu apkārt braukāju!... Un tas nekad nav uz labu!... Mīļā mana, nu, ko tad nu lai dara?... Vienam vai otram tas jau varbūt nekas... tādām, kam nav ko ņemt... Bet man, ar mani kapitāliem!... Vai dienīņ, vai dienīņ!... Ko tad nu lai dara?... Tak būs jāiet uz policiju!... Esi tik laba, dūjiņ, mīļā, pavadi mani uz manu istabu, — mans numurs

tak taisni tam vellam blakām!... Aizbultēšu durvis, aizkraušu krēslus, galdus priekšā, bet rīt, — projām no šejienes!... Es taču neiešu tīšu prātu nāvē, — ar maniem kapitāliem!... Nāc, mīļā!...

Līlija: Iesim, iesim!...

Vazdiķa kundze Aiz durvīm troksnis: Ai, viņš atkal nāk šurp!

Līlija: Nē, tas ir mans vīrs un Tipiņš!...

VI skats

Vazdiķa kundze. Līlija. Sukurs. Tipiņš

Sukurs un Tipiņš iesteidzas.

Līlija: Kungi, vai ziniet, Švukte jau izdarījis uzbrukumu!...

Sukurs: Nu, nu?

Tipiņš: Kam? Kam?

Vazdiķa kundze: Vai mīliši!... Man vīrsū kā miegs un — sak — jums nāve draudē, sak — jums no koka viens: brīkš! — Pagalam jūs būsiet — saka — ja neparakstīsiet man nez kādu tur papīru... Es, protams, nelikos iebaidīties, bet ņemu un pamatīgi viņu izšimpēju!... Tā sašimpēju, tā sašimpēju, ka viņš aizlaidās lapās...

Tipiņš: Nu, ko es jums teicu!... Es tak pazīstu cilvēkus uz to smalkāko... Kas uz spikoloģiju attiecas, tad..

Sukurs: Es jau ar' tūlīt novēroju, ka labi nav... Šim jau viņa razbainieka dabu var no acīm nolasīt!... Man šķiet, ka mums vispirms jādara šī lieta vietējai administrācijai zināma!... Es aiziešu uz policiju — man tur pazīstami — un tā paklusām visu izstāstīšu. Tad mēs nospriedīsim, ko tālāk darīt. Es drīz būšu atpakaļ! (Iet, bet no durvīm atgriežas, saukdams.) Nāk, nāk!... Viņš!... Ja es nemaldos, viņam rokā revolvers!...

Vazdiķa kundze: Vai manu dienīņu!... Kad tevi nelabais!... Nekur vairs pasaulē miera nav!... (Izskrien pa otrām durvīm.)

Tipiņš: Ak, nevajag tak tik briesmīgi būties!... Vismaz nevajag to ierādīt!... (Aizskrien Vazdiķa kundzei nopakaļ.)

Sukurs: Es nesaprotu, kāpēc jūs tik briesmīgi bīstaties!... (Arī izsteidzas.)

Līlija: Muci!... Tak pagaidi!... Ak!... Viņi atstāj mani vienu!... Ak!...

VII s k a t s

Līlija. Švukte.

Švukte: Labrīt, cienītā kundze!... Es jūs neesmu redzējis veselas divdesmit četras stundas... (Skūpstā viņai roku.) Un tas priekš manis ir vesela mūžība!...

Līlija pie sevis: Kad tik pirkstu nenokož? (Bailīgi izrauj viņam roku.)

Švukte: Un kā klājas jūsu cienījamam laulātam draugam?... Sakāt, vai viņš ir pilnīgi vesels?...

Līlija stomidamās: Dažreiz... dažreiz viņam... vēders sāp...

Švukte krata galvu: Slikti, slikti!... Vienā jaukā dienā viņš var dabūt sirdstrieku!...

Līlija: Ak!...

Švukte: Nebīstaties!... Uz tādām lietām jābūt katru brīdi gatavam!... Un kad nu viņš aizies pie tēviem, kas tad par jums rūpēsies, nabadzīte jūs!... Kas glāstīs un skūpstīs?... Cienītā kundze, cik gadu ir jūsu laulātam draugam?

Līlija: 32... tas ir — 49!...

Švukte: Man vajag zināt noteikti un pareizi... Tas priekš manis no liela svara!...

Līlija: Es tūlīt viņam paprasīšu!... Ai!... (Aizskrien.)

Švukte: Ārkārtīgi nervoza sieviete! Bet viņas vīrs man neizspruks!... Neizspruks!... (Rāda ar dūri gaisā.)

Tipiņš. Švukte.

Tipiņš ienāk, ierauga Švukti un iztrūkstas:
A—ak!...

Švukte: Ah, Tipiņa kungs?... Bet kas jums kaiš?...
Jūs jau drebiet!

Tipiņš: Nekas, nekas... man dažreiz... ziniet...
sirdsklapes.

Švukte: Tas ir lieliski!... Iedomājaties, — ja nu
jūs uzreiz nomirstiet!... Sirds — klapu klap — pšt —
čuch! — un jūs guliet augšpēdu!... Ko tad? Kas tad?...

Tipiņš: Nē, nē, — es vēl negribu mirt!...

Švukte: Haha!... Negribiet?... Jums kāds pra-
sīs. Ja jūs nebūsiet iepriekš nodrošinājušies...

Tipiņš: V—vai t—tad to v—var?...

Švukte: Zināms, ka var!... Sakāt, vai jūs gribiet
justies pilnīgi drošībā, nebīties, ka jūs kāds nošņiebj tum-
šā vietā, ka jums pēkšņi neuzbrūk kāda ļauna liksta?...

Tipiņš: Jā, jā, zināms!... (Viņam trīc kājas.)

Švukte: Tad es jūs lūgšu paņemt spalvu un pa-
rakstīt te šo papīru... Parakstīt te šo papīru un samak-
sāt man 134 rubļus 75 kapeikas pēc takses!...

Tipiņš: Ak... takse ar' jums ir?...

Švukte: Nu, protams!... Mēs strādājam solidi!...
Parakstiet un jūs būsiet garantēti uz visiem laikiem!...

Tipiņš: Labprāt!... Tūlīt!... Kas man par prie-
ku mirt!... Es gribu dzīvot, baudīt dzīvi, peldēties jūrā...

Švukte: To jūs tagad visu varēsiet darīt ar mie-
rīgu sirdsapziņu... (Pasniedz viņam spalvu.)

Tipiņš paraksta; izvelk maku; maksā naudu:
Tā... Te būs nauda... Nemiet vairāk... esat tik laipni...
kas jums takse...

Švukte: Nē, lūdzu piedošanu, mēs strādājam so-
lidi un ņemam tikai pēc takses... Nu, tā... tagad jūs
varat būt pilnā mierā...

Tipiņš: Un man ne no kā nav jābīstas?...

Švukte: Absolūti ne no kā!...

Tipiņš: Nu teiksim... piemēram... par provi: no lieliniekiem arī nē?...

Švukte: Fui, blēnas... No tiem jums nepavisam nav ko būties!... **Merci!**... (Paņem papirus, ieliek portfeli un aiziet.)

Tipiņš priecīgs lēkā uz vienas kājas: **Lieliski!**... **lieliski!**... Nu es esmu drošībā!...

IX s k a t s

Tipiņš. Sukurs. Līlija.

Sukurs kopā ar Līliju ienāk: Ko tad jūs tik priecīgi?...

Tipiņš: Lieliski!... Tas lielinieks nemaz tik dārgi neņem! Tikai 134 rubļus ar kapeikām!... Pēc takses!... Un nozvērējās, ka mana dzīvība nu esot drošībā!...

Sukurs: Un jūs jau samaksājāt?...

Tipiņš: Visu, kā nākas!... Bet kā tās viņiem, pagāniem, viss organizēts!... Pat kādu papīru deva parakstīt!... Gandrīz vai lūdzās — tas tā vajadzīgs, kārtības dēļ, viņš saka...

Sukurs: Un stempemarka lai bija jāsamaksā?...

Tipiņš: Es nezinu... To laikam viņš pats...

Līlija: Tagad es saprotu! To jūsu parakstu viņš noprasījis tāpēc, lai to parādītu saviem biedriem! Viņš pats man par to kādreiz vaļsirdības brīdī stāstīja. Tie lielinieki, pirms kādu aplaupa vai nokļauļi, liek parakstīties uz papīra! Un ja noraksts ir līdzīgs viņiem zināmām un stempemarka lai klāt, tad viņi neaiztiek: (Vīram.) Muci, mīlais, ej tūlīt pie viņa un paraksties...

Sukurs: Bet kā tad lai to izdara... Tas tak iznāk ļoti neveikli, aiziet tā un tieši sacīt: tā un tā... Tev tak viegli to lietu izdarīt... Viņš ar tevi ir amizējies un vienreiz pat, es nezinu kas ur, — ir bijis pie jūras...

Tipiņš: Nāk, nāk!...

Sukurs. Līlija. Švukte.

Š v u k t e ienāk.

S u k u r s biksta Līliju, lai tā runā; Līlija atkal biksta viņu: He... he... sakāt lūdzu, — smuks laiks šodien, ko?,,

Š v u k t e: Pavisam draņķīgs!... Patlaban list, ka plikš!...

S u k u r s: Tas ir — es gribēju prasīt, vai pie jums, Maskavā, bieži ir smuks laiks?

Š v u k t e: Maskavā? Kā nu kuņo reizi!...

S u k u r s: Nu, un... sakāt... vai māka pie jums dārga... tas ir — vai tur bieži notiek dažādas slepkavības?

Š v u k t e atdzīvojas: O jā, — tas tur, kā vispārīgi pasaulē, uz dienas kārtības!... Vai jūs domājiet, ka jūs te esat drošībā?... Ak mans mīlais, jūs nemaz nevariet zināt, kur jūs nāve gaida... Dažreiz gaišā dienas laikā...

S u k u r s nobijies: Pat gaišā dienas laikā!... Bet sakāt, pret to taču var nodrošināties... lai cilvēks var justies mierīgs un nebities... un tā tālāk...

Š v u k t e: Nu, zināms!... Visi prātīgi cilvēki tā dara!...

S u k u r s: Bet cik tas maksātu?...

Š v u k t e: Jūs tak gribēsiet abi ar kundzi?... Kopā pieci simti rubļu!...

S u k u r s: Tik dārgi!...

Līlija paklusām; vīram: Nekaulējies jel ar viņu, Dieva dēļ!... Maksā pieci simti... Vai tad mēs abi kopā neesam to vērti?...

S u k u r s: Varbūt jūs drusku nolaidīsiet?...

Š v u k t e lepni: Atvainojiet, pie mums nav krāmu tirgus, bet akciju sabiedrība!...

S u k u r s paklusām, sievai: Iedomājies, cik tālu nonākuši: akciju sabiedrība!... (Skaļi.) Nu labi... Es esmu ar mieru... bet tad, lūdzu, ar visiem parakstiem, kā nākas, — lai jūsu kollēgas mūs... tā sacīt... vairs netraucē...

Š v u k t e: Parakstīties?... Jā, katrā ziņā!... Tas mums tāds likums!...

S u k u r s: paklusām Līlijai: Vai tu dzirdi — likumi arī viņiem ir! (Parakstas.)

Š v u k t e: Un tagad es lūgšu arī cienīto kundzi!... (Līlija parakstas.) Merci...

S u k u r s: Te būs, lūdzu, pieci simtņieki... Sniedz naudu.)

Š v u k t e: Un tagad... tagad...

S u k u r s: Vai tad vēl nav viss?...

Š v u k t e: Tagad es jūs lūgšu nākt man līdz... pie ārsta...

S u k u r s: Pie kāda ārsta?

Š v u k t e: Pie ārsta, kurš izmeklēs pamatīgi jūsu veselības stāvokli...

L ī l i j a: Vai tad man ar jāiet?

Š v u k t e: Visiem, visiem!... Šai ziņā pie mums liela stingrība!...

S u k u r s: Nu saki viens cilvēks!... Viss pie viņiem pēc likuma!...

Š v u k t e: Tai gadījumā, ja jums šodien tā iešana pie ārsta iznāktu neērti, tad varam to atlikt uz rītdienu...

S u k u r s: Un ar to tad tā lieta būs cauri?

Š v u k t e: Jā... Polisi jūs dabūsi pēc ārstnieciskās izmeklēšanas...

S u k u r s: Polisi?... Kādu polisi?...

Š v u k t e: Kādas nu viņas mēdz būt!... Katrs, kas pie mums apdrošina dzīvību, dabū attiecīgu polisi!...

S u k u r s: Bet atļaujiet — jūs tak esat lielnieks no Maskavas... no tiem... no tiem, nu — kas „šņikt-šņikt“ un „brīkš“!...

Š v u k t e lepni: Mans kungs, es esmu dzīvības apdrošināšanas biedrības aģents!...

S u k u r s ilgi cieš klusu, pēc tam nikni: Nu, tad velns lai jūs parauj! Un... un jūsu biedrību, — velns lai viņu ar parauj!...

L ī l i j a: Kas par bezkaunīgu krāpšanu!...

S u k u r s sauc pa durvīm: Kungi!... Kungi!...

XI s k a t s

Sukurs. Līlija. Švukte. Vazdiķa kundze. Tipiņš.

V a z d i ķ a k u n d z e parādās durvīs: Ai, lielnieks Špukteris!... (Skrien atpakaļ, bet apstājas.)

T i p i ņ š iesteidzas: Kuŗš ir pagalam?

S u k u r s: Klausāties... vai zināt... mēs tak esam ne-jēdzīgā kārtā piekrāpti!...

T i p i ņ š: Neviens nav pagalam? Paldies Dievam!...

S u k u r s: Pagalam!... No kā tad! Ko tad šis var izdarīt... kas tad šis par lielnieku!... Dzīvības apdrošināšanas biedrības aģents... Tfu!

T i p i ņ š: Dzīvības apdrošināšanas biedrības aģents. Blēdis, žuļiks. Tfu!... Tfu!... (Aiziet.)

S u k u r s: Tfu... (Aiziet.)

V a z d i ķ a k u n d z e: Ak, tu plikadīda... Kas tad tas par razbainieku, ko tad šis var izdarīt!... Tfu... (Aiziet,)

L i l i j a: Aģents! (Savelk degunu.) Fi!... (Aiziet.)

Š v u k t e ilgi cieš klusu: Un man uz jums visiem ar tfu! Mana darišana ir jūs apdrošināt!... Tagad velns lai jūs parauj.

P r i e š k a r s